

شیوه نامه پژوهشی مطالعات تطبیقی

مرکز امور بین الملل و مدارس خارج از کشور

ویژه همکاران فرهنگی اعزامی به مدارس
ایرانی خارج از کشور

جهت تهیه گزارش تحقیقی تطبیقی

تهیه و تنظیم:

معاونت امور بین الملل

بهار ۹۶

۱- مقدمه

پژوهش، تلاشی منسجم و نظام مند در جهت توسعه دانش موجود درباره موضوع‌هایی است که با آنها سر و کار داریم و نیز کوششی است برای یافتن بهترین راه‌حل‌های ممکن در جهت حل مشکلات موجود در

عرصه های مختلف زندگی. آموزش نیز از این قاعده مستثنی نیست و ابتدای امور آموزشی بر پژوهش نیز، راهی برای گسترش مرزهای دانش و گشودن افق‌های تازه برای آیندگان است.

به دلیل بهره مندی نظام آموزشی و همکارانی که در آینده به همان کشورها اعزام خواهند شد، از تجارب ارزشمند همکاران اعزامی به خارج از کشور که از نزدیک با تفاوت‌ها و تشابهات سیستم آموزشی داخلی کشور و کشوری و شهری که در آن مأموریت به خدمت دارند، آشنا هستند، ضرورت ارائه گزارش تحقیقی از کشور محل خدمت، امری اجتناب ناپذیر است.

با توجه اهمیت نقش پژوهش در استانداردسازی سطوح علمی همکاران علی‌الخصوص همکاران اعزامی به خارج از کشور که نقش خطیری در راستای ارتقای کیفی آموزش و پرورش و نهادینه ساختن امر تتبع و پژوهش در این عرصه را دارند، این مرکز اقدام به تهیه شیوه نامه پژوهشی نموده است که در کنار معرفی حوزه‌های مستعد تحقیق در خارج از کشور، ساختار کلی پژوهش‌ها و نکات مهم و ملزم به رعایت در حین پژوهش را به همکاران اعزامی خاطرنشان می‌سازد.

گروه مطالعات تطبیقی، بین‌الملل و پژوهش

مرکز امور بین‌الملل و مدارس خارج از کشور

۲- حوزه‌های مستعد تحقیق

نظر به اینکه جامعه مخاطب این شیوه نامه، همکاران اعزامی به خارج از کشور است، در ادامه و در دو بخش عمومی و تخصصی، حوزه‌های مستعد تحقیق و پژوهش توسط این عزیزان، بصورت کلی معرفی خواهد شد. لازم به ذکر است که بخش عمومی ناظر بر موضوعات مرتبط با مسائل اجتماعی، فرهنگی، تاریخی و... کشورهای مقصد بوده و در بخش تخصصی بطور ویژه موضوعات مرتبط با حوزه‌های آموزشی همچون سیاست‌های کلان آموزشی، روش‌های تدریس، مطالعات تطبیقی و دیگر فعالیت‌های آموزشی مد نظر قرار خواهد گرفت.

۱-۲ بخش عمومی

این بخش، بر مستند سازی ره آورد سفر دلالت دارد که پژوهش در زمینه موارد زیر را شامل می‌شود:

- موقعیت جغرافیایی کشورها و وضعیت زیست محیطی آن‌ها

- بافت جمعیتی کشورها و زبان های رایج گویش در آن ها و اشتراکات زبانی با ایران
- تاریخ و تمدن کشور محل اقامت و تقسیمات کشوری آن
- جغرافیای طبیعی و اماکن تاریخی
- تشکیلات سیاسی، اداری و نظامی
- فرهنگ و هنر کشورها و اشتراکات فرهنگی با ایران و راه های توسعه و پشرفت مناسبات فرهنگی
- مشاهیر کشورها در حوزه های مختلف
- موقعیت و بخش های مختلف اقتصادی و صنعتی (معادن، کشاورزی، انرژی و غیره)
- نهادهای مطرح ایرانی فعال در آن کشور
- مراکز خرید، جاذبه های گردشگری، محصولات کشاورزی، تولیدات صادراتی و وارداتی، بازرگانی خارجی
- آداب و رسوم ویژه هر کشور
- دین و مذهب کشورها با ارائه آمار و چگونگی هم زیستی ادیان با هم
- قوانین و مقررات خاصی که دانستن آن برای هر شهروند خارجی ضروری است
- اطلاعات مورد نیاز برای زندگی در آن کشور شامل زبان، چگونگی ورود، سکونت، تهیه ارزاق و پوشاک، خدمات پزشکی، بهداشتی و سلامت، مسائل امنیتی، واحد پول، گواهی نامه ها و مدارک مورد نیاز، تلفن همراه، تلفن های ضروری، حمل و نقل، منابع اطلاعاتی و رسانه های عمومی، خدمات الکترونیک، خرید خودرو و خدمات بانکی.

۲-۲ بخش تخصصی

این بخش در برگیرنده مؤلفه های تأثیرگذار بر امر آموزش و بررسی وضعیت نظام های آموزشی و مدارس بین المللی و نیز مدارس ایرانی خارج از کشور است که همگی در زمره بررسی ها و تحقیقات مبتنی بر مطالعات تطبیقی و گویای موارد ذیل است:

- بررسی، تطبیق و تحلیل کتب درسی کشور محل مأموریت با ایران به لحاظ سرفصل ها و محتوا

- فناوری های آموزشی و روش های نوین تدریس، شیوه های پرورش خلاقیت و مهارت های شغلی در مدارس بومی و بین المللی و نحوه تلفیق سیستم آموزشی بومی و بین المللی
- برنامه های توسعه حرفه ای معلمان و مکانیزم های رتبه بندی و ارتقای آنان
- چگونگی احراز شرایط برای تدریس در سطوح مختلف آموزشی، روش های گزینش و پذیرش معلم و ارزشیابی فعالیت های آموزشی.
- بررسی نظام پرداخت حقوق و تسهیلات، وضعیت رفاهی، حفظ و ارتقای منزلت و انگیزه های معلمان
- نوع نگاه آموزشی حاکم بر مدارس (مدرسه محور، معلم محور، دانش آموز محور، تلفیقی)
- آموزش و مشاوره خانواده در کشور متوقف فیه
- بررسی تجارب کشور محل خدمت درخصوص برگزاری آزمون های بین المللی، تیمز و پرلز و المپیادها و بهبود موقعیت و رتبه آن کشور در مقایسه با نظام های آموزشی سایر کشورها
- سیستم و ساختار مدیریتی مدارس بومی و بین المللی کشور محل خدمت
- مقایسه فعالیت های فوق برنامه معلمان و دانش آموزان کشور محل خدمت با ایران
- نحوه فعالیت انجمن اولیا و مربیان در مدارس بومی و بین المللی آن کشور و میزان مشارکت اولیا در فرایند تدریس
- معرفی انواع مدارس بین المللی آن کشور و فلسفه و ضرورت تأسیس آن ها و مقایسه ساختاری آن مدارس با مدارس ایرانی
- بررسی نظام آموزشی کشور محل خدمت از نظر تاریخی، سیاست های آموزشی، ساختار اداری و آموزشی دوره های مختلف تحصیلی، اصول و اهداف آموزشی، برنامه ریزی های آموزشی و درسی، طرح های آموزشی، توسعه آموزشی، کتابخوانی و خدمات اطلاع رسانی، پارک های علمی و فناوری، قوانین آموزشی، همکاری ها و تبادلات منطقه ای و بین المللی آموزشی، هزینه های آموزشی، ارزشیابی تحصیلی، گزینش و پذیرش دانش آموز در مدارس بومی و بین المللی، نهادها و مؤسسات آموزشی، بررسی سیستم آموزش عالی (نحوه پذیرش دانشجو، نظام حاکم بر دانشگاه ها، شروع سال تحصیلی، دوره های تحصیلی، هزینه ها، زبان آموزشی)

- مؤسسات علمي و پژوهشي غير دانشگاهي
- ارتباط آموزش و پرورش با مراکز علمي و دانشگاهي کشور محل خدمت
- بررسی تطبیقي سیستم ساختارهای مدیریتی مدارس بومی و بین المللی در مقایسه با ایران (ترجیحا توسط سرپرستان چند مدرسه ای/ چند کشوری)
- بررسی کارایی و عملکرد کمی و کیفی مدارس و یا کشورهای تحت سرپرستی با محوریت مقایسه عواملی چون: پیشرفت دانش آموزان، کیفیت مدیریت، نحوه ارتقا و کیفیت بخشی به مدارس، برنامه های توسعه مدیریتی (ترجیحا توسط سرپرستان چند مدرسه ای/ چند کشوری)
- مطالعه تطبیقي چشم انداز، مأموریت و اهداف پست اجرایی خود در کشور متوقف فیه در مقایسه با ایران (ترجیحا توسط معاونین آموزشی و پرورشی، مشاوران، امور مالی و ذی حسابی)

۳- مفاد شیوه نامه پژوهشی

همانگونه که در مقدمه گفته شد، در این شیوه نامه ۱۴ بند مهم در رابطه با فرایند پژوهشی همکاران اعزامی تهیه گردیده است، که رعایت این ۱۴ بند توسط این عزیزان الزامی است:

۱- مأمورین محترم موظفند عنوان پژوهش خویش را در یکی از حوزه های تخصصی و یا عمومی تنظیم و پس از تأیید کمیته های پژوهشی سرپرستی ها یا مرکز به گروه پژوهش این مرکز تحویل نمایند.

۲- شایسته است همکاران اعزامی به خارج از کشور گزارشی از روند انجام تحقیق خویش را به صورت فرایندی (۶-۳-۳ ماهه) تا پایان مأموریت دو ساله خود به این مرکز ارسال فرمایند. همکاران محترم باید گواهی تأیید فرآیندی کمیته پژوهشی سرپرستی ها و این مرکز را ضمیمه اثر خویش سازند.

۳- هر یک از فرهنگیان عزیز اعزامی می توانند در یکی از حوزه های تخصصی و یا عمومی- در صورت تمایل هر دو حوزه- در قالب اولویت ها و عناوین پیشنهادی از سوی مرکز اقدام به تهیه تحقیقات کاربردی متناسب با نیاز آموزش و پرورش کشور ایران، نمایند.

۴- این مرکز از کلیه موضوعات جدید و ابتکاری مرتبط با آموزش به تشخیص همکار در صورت تأیید کمیته پژوهشی مستقر در سرپرستی ها و مرکز امور بین الملل استقبال خواهد کرد.

۵- تأیید و تصویب موضوعات سرپرستی های تک کشوری بر عهده کمیته پژوهشی این مرکز خواهد بود.

۶- گزارشات تحقیقی ارسالی برتر در آینده، چکیده سازی و به عنوان مقاله علمی- پژوهشی در نشریات تخصصی چاپ و یا در آرشیو مرکز مورد بهره برداری قرار خواهد گرفت.

۷- در حوزه تخصصی، ارائه پژوهش ها در چارچوب و ساختاری شامل صفحه عنوان، صفحه تقدیم و تقدیر و تشکر در صورت تمایل، چکیده و کلید واژه ها، فصل اول (کلیات پژوهش)، فصل دوم (مبانی نظری و پیشینه تحقیق)، فصل سوم (روش شناسی تحقیق)، فصل چهارم (تجزیه و تحلیل داده ها) و فصل پنجم (بحث و نتیجه گیری) و فهرست منابع مورد پیشنهاد است (برای اطلاعات بیشتر به بخش ۴ رجوع شود).

۸- چارچوب فوق، ساختار کلی تحقیقات است و تهیه پژوهش هایی با قالب متفاوت باید مواردی همچون چکیده، رعایت فونت ها، زیرنویس اسامی ناآشنا به صورت لاتین، ارجاعات درون متنی منابع (نام خانوادگی نویسنده اثر و سال)، بدنه اصلی کار، پیشنهادهای کاربردی و نتیجه گیری را شامل گردد.

۹- تحویل پژوهش تایپ شده، با فرمت داک^۱ و فونت بی نازنین^۲ ۱۲ به صورت صحافی و گالینکور شده در پایان مأموریت دو ساله به همراه یک لوح فشرده حاوی فایل ورد^۳ و پی دی اف^۴ به این مرکز توسط همکار الزامی است.

۱۰- در خصوص همکارانی که مأموریت آنان تمدید می گردد، موضوع پژوهش دوره دوم باید متمایز از پژوهش دوره قبل باشد.

۱۱- با توجه به اهمیت پیشنهادات سازنده همکاران در پیشبرد اهداف عالی وزارت متبوع و بهره گیری از تجارب ارزشمند آنان توسط همکارانی که در دوره های آتی اعزام خواهند شد،

¹ Doc

² B Nazanin

³ Word

⁴ Pdf

توصیه می شود نهایت دقت در تنظیم این بخش از گزارش تحقیق مبذول گردد.

۱۲- ارائه گواهی تسویه حساب منوط به تأیید پژوهش از سوی این مرکز خواهد بود.

۱۳- انجام فعالیت های تحقیقی هم به شیوه انفرادی و هم در قالب گروه های ۲ تا ۳ نفره امکان پذیر است.

۱۴- حوزه عمومی تحت نظارت و مسئولیت مدیران مدارس تهیه می شود.

۴- ساختار کلی پژوهش ها

همانگونه که در بند ۷ شیوه نامه پژوهشی تاکید گردید، رعایت اصول کلی نگارش تحقیقات انجام گرفته توسط همکاران اعزامی به جهت ارائه علمی یافته های خود، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در همین راستا و به جهت آشنایی بیشتر با این اصول، در ادامه شرح مختصری از قسمت های مختلف یک گزارش پژوهشی آمده است:

۱- صفحه عنوان که مواردی چون آرم وزارت آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران، مرکز امور بین الملل و مدارس خارج از کشور در بالای آن درج شده و سرپرستی کشور یا کشورهای اعزامی و نام مجتمع مورد پژوهش در ذیل آن قید شده است. در ادامه عنوان پژوهش، نام و نام خانوادگی محقق یا محققان ذکر شده و نام و نام خانوادگی استاد راهنما در صورت لزوم عنوان می گردد و در پایان سال و فصل تهیه اثر ذکر می گردد.

۲- صفحه نام و یاد خداوند متعال پس از صفحه عنوان قرار می گیرد.

۳- صفحه تقدیم، برای محققانی است که می خواهند اثر خویش را به یک یا چند تن از اعضای خانواده یا عزیزان تأثیرگذار در روند انجام پژوهش خویش هدیه نمایند و بین یک تا چند پاراگراف است.

۴- صفحه تقدیر و تشکر برای قدردانی از اشخاصی است که به نحوی در هدایت یا پیشبرد اهداف پژوهش نقش آفرینی کرده اند و معمولاً در قالب یک صفحه تنظیم می گردد.

۵- چکیده تحقیق مواردی چون پس زمینه (توضیحات کلی)، هدف، روش تحقیق، جامعه و نمونه آماری، ابزار پژوهش، روش تجزیه و تحلیل داده ها و نتایج پژوهش را در بر می گیرد که حداکثر باید در یک صفحه A4 تنظیم شود.

۶- واژگان کلیدی یا کلید واژه ها، کلمات اصلی هستند که بیش از سایر واژه ها برای محقق حائز اهمیت هستند و حداقل ۳ و حداکثر ۵ کلمه را تشکیل می دهند (این بخش در انتهای چکیده قرار می گیرد).

۷- فهرست عناوین فصول و مطالب مندرج در اثر پس از چکیده با ذکر صفحه قرار می گیرد و مخاطب را در بازیابی مطالب هدایت می کند.

۸- فهرست نمودارها و جداول در صورتی که اثر حاوی این موارد باشد با ذکر صفحه پس از فهرست مطالب قرار داده می شود.

۹- فصل اول کلیات پژوهش را در بر می گیرد و شامل مقدمه، بیان مسأله، اهمیت و ضرورت پژوهش، هدف، فرضیه یا سؤال پژوهش، تعاریف واژگان کلیدی است.

۱۰- فصل دوم پژوهش دربرگیرنده سه بخش است ابتدا ذکر مبانی نظری که نظریه های پشتوانه پژوهش، مکاتب و دیدگاه ها و آرای صاحب نظران مطرح و ارتباط متغیرهای پژوهش و سایر مطالب حائز اهمیت مرتبط با موضوع مورد بررسی به تفصیل ارائه می شود و بخش دوم با عنوان پیشینه پژوهش، به ذکر پژوهش های انجام شده در زمینه این تحقیق توسط محققان پیشین در داخل و خارج از کشور می پردازد و در بخش آخر با عنوان بازنگری، پژوهشگر به جمع بندی و تحلیل مبانی نظری اقدام می کند.

۱۱- فصل سوم روش شناسی پژوهش است که روش انتخاب شده برای پژوهش، روند انجام فرایند تحقیق، شیوه تحلیل داده ها، جامعه آماری و نحوه نمونه گیری، ابزار گردآوری داده ها و روایی و پایایی ابزار پژوهش در آن ارائه می شود.

۱۲- فصل چهارم به تجزیه و تحلیل داده های حاصل از پژوهش اختصاص دارد. در این فصل الگوهای ملاحظه شده در نتایج و ارتباط آنها با مسئله و فرضیه تحقیق نشان داده می شود. جداول خلاصه نتایج و شکل های مناسب در این فصل باید به نحوی ارائه شود که هر خواننده عادی بتواند نتایج طرح را درک نماید. بطور کلی مباحث ذیل باید در این قسمت بیاید:

- روش گردآوری داده ها
- تحلیل نتایج خام حاصل از تحقیق انجام شده
- مقایسه نتایج حاصل از روش های مختلف در تحقیق انجام شده
- مقایسه نتایج حاصل از تحقیق انجام شده با تحقیق قبلی

۱۳- در فصل پنجم، ضمن ارائه نتایج پژوهش و یا پاسخگویی به پرسش های تحقیق، به تجزیه و تحلیل و اقامه دلیل برای تبیین نتایج کسب شده می پردازد. پس از آن کار با ارائه پیشنهادات کاربردی و نیز پیشنهادات پژوهشی برای استفاده محققان بعدی و ذکر محدودیت هایی که در روند کار با آن ها رو به رو شده و بر نتایج تحقیق وی اثرگذار بوده اند، به اتمام می رسد.

14- در پایان فصل ه و در قسمت منابع، منابع مورد استفاده در حین نگارش که شامل کتب، مقالات و نشریات مورد استفاده است به صورت الفبایی به فارسی و لاتین لیست می شود^۵.

15- در بخش ضمایم، که بخش پایانی پژوهش را تشکیل می دهد، جدول ها و نمودارها، ابزار پژوهش و آزمون ها، سؤالات و اشکال مرتبط با پژوهش توسط محقق یا محققین، ارائه می گردد.

^۵ شیوه پیشنهادی ارجاع به منابع بر اساس روش APA است.